

Hr Kristen Michal
Peaminister

28 oktoober 2026

ARUPÄRIMINE

Valitsuse AI projektid ja raha otstarbekas kasutamine

Austatud peaminister!

Eesti tehisaru kasutuselevõtt võib aidata suurendada majanduse tootlikkust, parandada avalike teenuste kvaliteeti ja arendada inimeste oskusi. Samas kaasnevad riigi tehisaru algatustega märkimisväärsed kulud, mis nõuavad selget eelarvestamist, põhjendatud investeerimisotsuseid ja tulemuste mõõtmist.

Riik peab suutma näidata, et tehisaru arendamiseks ja kasutuselevõtuks eraldatav raha aitab saavutada konkreetseid eesmärke, mitte ei killustu eri asutuste projektide, dubleerivate lahenduste ja pikaajaliste ülalpidamiskulude vahel. Avaliku raha kasutamisel tuleb hinnata ka seda, kas olemasolevate süsteemide kasutamine oleks uute lahenduste loomisega võrreldes säästlikum ning kas riik saab tehtud investeeringutest pikaajalist kasu.

Eesti tehisaru algatuse puhul vajavad selgitamist projektide kogumaksumus, kulude kujunemise alused, investeeringute tasuvus ning riigi võimalused tagada, et loodavad lahendused teeniks avalikku huvi ja maksumaksja raha kasutataks otstarbekalt.

Eeltoodust tulenevalt palume Teil vastavalt Riigikogu töö- ja kodukorra seaduse paragrahvile 139 vastata järgmistele küsimustele:

1. Kui suur on riigi kõigi tehisaru arendamise ja kasutuselevõtiga seotud projektide kavandatud kogumaksumus aastatel 2026–2029, sealhulgas riigieelarve vahendid, Euroopa Liidu toetused ja muud rahastamisallikad, ning miks ei ole nende kulude kohta koostatud ühtset ülevaadet, mis võimaldaks hinnata algatuse tegelikku kogumaksumust?
2. Millise majandusliku analüüsi ja tasuvusarvestuse alusel on otsustatud eraldada tehisaru algatusele kümneid miljoneid eurosid ning milliste konkreetsete ja mõõdetavate tulemuste põhjal hindab valitsus, kas tehtud kulutused toovad riigile, ettevõtetele ja inimestele kavandatud kasu?
3. Kuidas tagab valitsus, et eri ministeeriumide ja riigiasutuste tehisaru projektid ei dubleeri üksteist, ning millise analüüsi põhjal otsustatakse luua uusi digiplatvorme ja teenuseid olemasolevate riiklike lahenduste kasutamise või edasiarendamise asemel?

Arupärimine

"28" 10.2026 Nr. 104

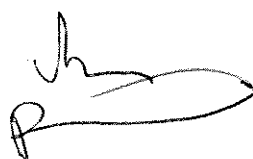
4. Kuidas tagab valitsus riigihangete kaudu tehisaru teenuste ja platvormide tellimisel parima hinna ja kvaliteedi suhte, avaliku raha kasutamise läbipaistvuse ning selle, et riigi raha eest arendatavate lahenduste kasutamise, andmete ja intellektuaalomandiga seotud tingimused kaitsevad ka pikemas perspektiivis riigi huve?

5. Kes vastutab valitsuse tasandil tehisaru algatuse kogukulude, projektide otstarbekuse ja tulemuste saavutamise eest ning millise korra alusel avalikustatakse kulude tegelik täitmine, projektide tulemused ja hinnang sellele, kas algatuse jätkamine senises mahus on maksumaksja raha kasutamise seisukohalt põhjendatud?

Lugupidamisega

Andrei Vorobeinik

Peter Enneth

Alexei Jergunov

Lauri Leht

Leo Kuvshinov

Karl Lidi

Vladimir Arhipov

Vadim Belobrovstev

